

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12; I. nadstr.

Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi.

(Piše ravnatelj dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

Omenil sem že pred, da je čutilo petja željno ljudstvo živo potrebo po pesmih v svojem jeziku in da je imelo za to tudi vzgleda in podbude pri nemških sosedih, kateri so latinske izvirnike prevajali, potem prosto prepesnili in naposled tudi izvirne pesmi delali.

Pri nas je pač največ pesmi manj ali bolj prosto prevedenih, bodisi iz latinščine, bodisi iz nemščine; to bomo potem na vrsti izgledov dokazali. Ko pa je narod sam začel ustrezati svoji potrebi, so nastajale narodne nabožne in tudi cerkvene pesmi.

Prvi povod za tako pesniško delo se je pojavil z vso močjo l. 1261., ko so se začeli bičarski ali flagelantski pohodi. Ljubenski kronist poroča, da so flagelantje tudi na Kranjskem imeli svoje spokorne obhode in popevali spokorne pesmi. Peli pa so, kakor poroča Pulkava „secundum distinctionem linguarum“, torej vsak narod v svojem jeziku. Pesmi samih nimamo, a verodostojnim zgodovinskim pričam moramo verjeti. Bičarji so imeli povsod svoj natančno določen obred, molitve, ceremonije in pesmi so imeli pisane. Leta 1349. so se bičarski obhodi z istimi ceremonijami in molitvami, a s pomnoženimi pesmami ponovili. Tudi iz tega časa ne moremo dokazati nobenega slovenskega ostanka. Domnevamo pa, da še dandanes žive nekateri odlomki v nabožnih narodnih pesmih.

Podbuda iz l. 1261. in njena ponovitev l. 1349. je nedvomno pokazala, da je tudi naš narod zmožen, delati nabožne in cerkvene pesmi v svojem jeziku. Da jih je tudi res delal, to izpričujejo njihovi ostanki, ki so večinoma samo še med narodom ohranjeni. Taki ostanki so:

1. Ta noč je polna veselja (Dies est laetitiae, 13. vek.).
2. Pastirci, poglejte, kaj tam se godi (Adeste nunc puelluli, 14. vek.).
3. Jezusa pozibljimo. (Resonet in laudibus; — Lasst uns das Kindlein wiegen, 14. vek.).

4. Eno dete je rojeno (Puer natus in Betlehem; — Ein Kind geboren zu Betlehem, 14. vek.).
5. Ta svetla zvezda je izšla (Sidus clarum oritur, 14. vek.).
6. Ena zvezda gori gre (Stella ecce, oritur, 15. vek.).
7. Jezus Kristus je v nebesa šel (Jam Christus astra ascenderat; Christ fuhr gen Himmel, 13. vek.).
8. Jager na lovu šraja (Es wollt ein Jäger jagen, 15. vek.).
9. O moj romar, tukaj bodi (O vos omnes, qui transitis, 15. vek.).
10. Pozdravljen bodi sveti križ (Ave crux benedicta, 14. vek.).
11. Jezus je od smrti vstal (Christ ist erstanden; Surrexit Christus hodie, 13. vek.).
12. Danes prosimo kristjani (Nu bitten wir den h. Geist. 11. vek.).
13. Ena zvezda na morju (Ave maris stella, 14. vek.)
14. Žalostna je mati stala (Stabat mater dolorosa, 14. vek.).
15. Očeta ino Sina no Duha svetega (Laus et perennis gloria, 15. vek.).
16. Tebi Bog mi hvalo dajemo (Te Deum laudamus, original iz 4. veka.).
17. Ven iz globokosti naših src (De profundis clamavi; Aus der Tiefe ruf ich zu dir, 15. vek.).
18. Vse kar živi na svetu (Alles, was Odem hat, 15. vek.).
19. Vse stvari, Oče božji (Oculi omnium in te sperant, prevod znabiti že iz 14. veka).
20. Nebeško mest Jeruzalem (Coelestis urbs Jerusalem, prevod iz 15. veka).

Dalo bi se takih ostankov nedvomno še več dognati, ako bi se podvrgle vse zbirke natančnejemu proučevanju in primerjanju.

Umevno je samo ob sebi, da nobena teh pesmi ni ohranjena v svoji prvotni obliki, ampak da so razne dobe, osobito pa protireformacijska, pilile in trebile, stare izraze z novejšimi nadomestovale, posebno pa merilo gladile. Tako se je godilo povsodi, tudi pri Nemcih, kjer moremo pri nekaterih pesmih dokazati kar na desetine raznih preosnov. Tako srečni pri slovenskih pesmih nismo. Znak pa, da so stare, je dejstvo, da žive dandanes le še med narodom in da jih nahajamo pisane in tiskane v starih pesmaricah. Na podlagi teh opazovanj moremo sklepati in trditi, da je bila zaloga cerkvenih pesmi pred reformacijo tolika, da je imelo ljudstvo gradiva za vse slučaje, za vse praznike in za vse imenitnejše godove.

V teh odnošajih se je pojavila na Slovenskem, osobito na Kranjskem, reformacija. Ž njo se začinja **četrta doba** slovenske cerkvene pesmi, trajajoča od l. 1550. do današnjega dne. To dobo značijo tiskane zbirke slovenskih cerkvenih pesmi, knjige, ki so se mogle ohraniti od roda do roda. Iz njih je bilo, mogoče pesem vedno ponoviti, ako je zatemnela v spominu in preustrojiti zastarele oblike v besedilu, merilu in v napevu.

Moč katoliške pesmi je bila tolika, da se je niti protestantje niso mogli ogniti. Trubar sam jih je prevzel nekaj v svoje pesmarice in potrdil

z opazkami, da so stare slovenske ter med ljudstvom razširjene. Tako pripominja k pesmi (1574): *

„Kir hoče Bogu služiti
ta ima ohraniti
Teh deset zapuvidi, itd.

„Te stare Sapuuidi, nakuliku skufi Truberia popraulene,“¹⁾ Žal, da ne poznamo prvotnega napeva. Ako bi nam bil ta znan, bi mogli tudi določiti, je-li je napev, ki ga prinaša Wittenberška pesmarica z l. 1524. (Achtliederbuch), tudi predreformatorski in je-li morebiti služil tudi slovenskemu besedilu. To je verjetno, a dokazati se ne dá.

(Dalje prih.)

Cerkvenoglasbena konferenca v Solnogradu.

4. aprila se je vršila v Solnogradu cerkvenoglasbena konferenca, ki jo je sklical vlč. P. Mihael Horn in so se je udeležili zastopniki cizlajtanskih škofij: Praga, Litomerice, Dunaj, Linc, Solnograd, St. Hipolit, Briksen, Gradec, Maribor (Dr. Somrek), Celovec, Ljubljana (P. H. Sattner). Konferenci je predsedoval kanonik Feuersinger, zborovala je v konzistorijalni posvetovalnici od 5. do pol 9. zvečer. Konferenca je bila posledica evharističnega kongresa, pri katerem je glasbena sekcija sklenila resolucijo: „Kongres pozdravlja vsako prizadevanje, ki meri na to, da se glasba po ordinarijatskih odlokih privede do novega razvita v smislu motuproprija tit. VIII. št. 24. — Pripoznava se nujna potreba skrbeti za materialna sredstva, brez katerih ni mogoče uspešno gojiti cerkvenoglasbeno umetnost“.

Najprej poroča P. M. Horn, da je delovanje na cerkvenoglasbenem polju v zadnjih desetih letih zelo opešalo. Delovanje zasebnih cecilijinih društev brez cerkvene avtoritete ne zadostuje več, škofje naj vzamejo stvar v roke in sicer po komisiji, ki je zapovedana v vsaki škofiji v motupropriju. Po nekaterih škofijah so komisije že vpeljane, n. pr. v Mariboru in so razvidne iz škofijskega šematizma. Istotako v Lincu. Vsi udeležniki naj tedaj delajo na to, da se komisije imenujejo in takoj prično delo, da se celo delovanje postavi na strogo cerkvena tla. Cecilijina društva naj ostanejo in naj delujejo poleg komisije, vendar naj bodo popolnoma naslojena na cerkveno avtoriteto.

Druga točka: vsakoletna poročila župnih uradov na ordinarijat o stanju cerkvene glasbe. O tej točki govori Dr. Somrek in poroča, da morajo v lavatinski škofiji župniki vsako leto poročati, kaj imajo v repertoriju, kaj se poje, ali se poje pri slovesnih mašah latinski, kaj pri črnih mašah, kdaj koral; kakšno izobrazbo imajo organisti itd. Na podlagi teh poročil sestavi komisija vlogo na ordinarijat in odtod pride rešitev vloge.

¹⁾ Prim. tudi Trubarjev zbornik, (1908) str. 151.

V Lincu mora imeti vsak organist knjigo, v katero se vpiše vse, kar se poje; pri vizitaciji ima dekan dolžnost inspicirati knjigo in poročati ordinarijatu. Časi so minili, ko so dejali župniki: Kaj meni cerkvena glasba mar! — Nekdo je priporočal vprašalne pole.

O podučnih tečajih se je vnela dolga debata. Sklenilo se je zelo priporočati take tečaje in sicer v pojedinih dekanatih, vendar bodi udeležba prosta, ne pa obligatorična.

Drugi del razprav je obsegal materialno stran in skupno glasilo. Tukaj se je pokazala vsa mizerija. Gospodje so tožili, da nekateri organisti niti nimajo 100 kron na leto in stolni kapelnik v Briksen-u, kakšno plačo ima ta? Čuj in strmi! 200 kron na leto. Ima slučajno titularno proštnjo, ki ga za silo živi, sicer bi ne vedel kaj početi. Priporočalo se je tedaj ustanoviti škofijske blagajne, v katere naj se stekajo morebitni legati, prispevki župnijskih društev, obresti od strani podjetnikov, ki za cerkev prevzamejo dela, prispevki pojedinih župnij itd. Sicer se pa to prepušča lokalnim razmeram. Morda bi bilo tudi dobro, da se v vsaki župniji krog praznika sv. Cecilije naredi darovanje v ta namen. Iz te škofijske blagajne bi se potem podpirali potrebnejši organisti, kupovale bi se revnejšim cerkvam muzikalije, poravnavali bi se stroški glasbenih tečajev itd.

Dr. Somrek in P. H. sta poročala o razmerah v lavantinski in ljubljanski škofiji, v katerih so razmere v resnici dokaj boljše, nego v kateri drugi. P. H. je zlasti omenil orglarsko šolo, ki deluje že 32 let in je vzgojila že do 300 dobrih organistov; omenil, da vse cerkve prispevajo za vzdrževanje orglarske šole, da se malone po vseh večjih župnijah vzdržujejo dobri petski zbori, materialno stanje organistov sicer ni kdove kako dobro, vendar prejmo organisti za službo organista in cerkvenika toliko, da pošteno živijo, zlasti če se potrudijo še za kako drugo službo, n. pr. občinskega tajnika, upravitelja posojilnice itd. — Povedal je tudi, da se je zadnjega tečaja udeležilo nad 100 tečajnikov in kako so bili ceno in dobro spravljeni v Marijanišču. Tedaj je zaklical kanonik Kovač iz Češke: Pač srečni vi doli v Ljubljani, kdaj pridemo mi do tega!

Dosedaj sam nisem vedel, da smo Slovenci tudi v cerkvenoglasbenem oziru daleč pred drugimi škofijami, in z nekakim zadoščenjem in ponosom se vračam domov.

Zadnja točka je bila: ustanovitev avstrijskega glasila za cerkveno glasbo. Dosedaj smo imeli v tizlajtaniji štiri liste: češki Cyrill, Kirchenchor, Gregor. Rundschau in naš Glasbenik. — Cyrill je urejevan izborno, ne tako Kirchenchor, Greg. Rundschau preneha, na njeno mesto stopi „Musica divina“, katero bode izdajala Edition universell, in pri kateri bodo sodelovali vsi znamenitejši glasbeniki avstrijski in nemški. List bo prinašal tudi priloge in bo stal na leto 6 kron. Vsak mesec izide ena, zelo obširna številka z raznimi spisi. — O tem listu se je zopet mnogo debatiralo. Nekateri so obžalovali, da preneha „Greg. Rundschau“, ker ta list je bil zelo popularen in že precej razširjen. Izrekala se je bojazen, da bo list najbrže preveč učen, za naše organiste previsok. Profesor Moissl je razložil

ves načrt, ki je pomirljivo vplival na udeležnike in sklenilo se je priporočiti list vsem cerkvam, saj bodo koj prve številke pokazale, kaj in kako.

Ob pol 9. zvečer se je zaključila seja, pri kateri je bilo navzočih nekaj nad 20 udeležnikov. Zopet nova etapa na cerkvenoglasbenem polju, ki je pokazala, da začenja dunajska akademija za cerkveno glasbo postajati središče cerkvenoglasbenega delovanja v Avstriji, in vdi se mi, da se od plače bliža tesnejša organizacija avstrijskih cecilijinih društev na strogo cerkvenih tleh.

P. H.

K pregledu cerkvene glasbe v ljubljanski škofiji.

V zadnji (3.) številki „Cerkv. Glasb.“ smo naprosili vsa preč. predstojništva dekanijskih, župnih in samostanskih cerkvâ ljubljanske škofije, oziroma vodje tamošnjih cerkvenih korov, naj nam v **svrhu statističnega pregleda cerkvene glasbe v naši škofiji** blagovolijo poslati **poročila** o tem, kaj se je pri njih v cerkvi izvajalo v letošnjem postu in Veliki noči.

Dosedaj je došlo samo 19 (reci: devetnajst) poročil!

Poslali so: Brezje, Jesenice, Križe pri Trziču, frančiškanski, uršulinski, sv. Petra kor in cerkev Srca Jezusovega v Ljubljani, Prem, Radovica pri Metliki, Ribnica, Studeno, Šempeter pri Novem mestu, Špitalič, Št. Vid nad Ljubljano, Št. Vid pri Vipavi, Trzin pri Mengšu, Trzič, Vič in Zagorje ob Savi. — In vendar je samo župnih cerkvâ na Kranjskem tristo; kje so torej poročila od drugod? Prosimo ponovno zanje. Poročila naj bodo kratka in jedernata: pri slovenskih pesmih zadostujejo imena skladateljev, oz. zbirk, iz katerih se pojo; pri latinskih mašah pa naj se imenuje naslov maše in skladatelja. V poročilih naj bo na vsak način povedano, ali se poje koral in po kateri izdaji, dalje ali se pri latinskih mašah sploh pojo izpremenljivi spevi (introit, gradual, ofertorij in komunija)!

Omenjamo, da ta poročila ne izidejo v „Cerkv. Glasb.“ kot taka, marveč nameravamo napraviti iz njih statističen pregled cerkvene glasbe v naši škofiji in ga prinesiti v našem listu, če bo mogoče v poletni dvojni številki. Ta pregled, ki je vsekako potreben, naj za letos nadomestuje inspekcijo korov. Iz celotnega pregleda bo mogoče najbolje videti, kje se pri nas izvaja dobra cerkvena glasba in kje ne, pokazale se bodo svetle pa tudi senčne strani naših korov itd. itd.

Vsak cerkven predstojnik oz. tamošnji organist naj smatra to zadevo za resnobno in sveto in naj poročilo **čim preje** pošlje

Uredništvu „Cerk. Glasb.“

Organistovske zadeve.

Sestanek organistov ljubljanske škofije, oz. zastopnikov podpornega organ. društva se je vršil v sredo 9. marca v Ljubljani. Sestanka se je udeležilo le majhno število odbornikov in dekanijskih zaupnikov; nekaj se jih je opravičilo. O gibanju društva je poročal predsednik Premrl, blagajniško poročilo je podal blagajnik Hafner. Potem se je vršil razgovor o nadaljnem razvoju vsekako potrebnega društva. V debato so posegli razven predsednika zlasti g. Mihelčič, zaupnik metliški, in g. Hladnik, zaupnik novomeški. G. Mihelčič je omenjal predvsem neslogo, deloma tudi nezavednost organistov, ki sta obe kolikortoliko krivi, da ne moremo naprej. Mnogi so vpisani v društvu, a jim je za isto malo ali čisto nič mar. Mesečnih prispevkov mnogi še prav nič plačali niso. Treba je večjega zanimanja za društvo in večje požrtvovalnosti od vsakega člana. Tudi stik s štajerskim organistovskim društvom bi bil umesten. G. Hladnik priporoča zlasti to, naj bi se občni zbori vršili vsako leto in če mogoče tudi zunaj Ljubljane. Treba je sploh, da se med seboj bolj spoznamo in večkrat skupaj pridemo. O priliki občnih zborov naj bi se vršila tudi kaka primerna cerkveno-glasbena predavanja, oz. predavanja zadevajoča naš gmotni položaj ter način in sredstva njegovega izboljšanja. Z občnimi zbori naj bi bile po možnosti združene tudi cerkvenoglasbene produkcije. Za nadaljno izobrazbo organistov naj bi se skrbelo potom organistovske knjižnice. Omenjalo se je še to in ono, kar bi moglo prinesiti organistovskemu stanu kakih ugodnosti in koristi.

Po daljši debati se je sklenilo: 1) tekom enega meseca pismenim potom izterjati od članov društva zaostale mesečne prispevke; kdor ne bo izvršil te svoje dolžnosti, se iz društva izključi; 2) napraviti seznam organistov ljubljanske škofije z vsemi v to svrhu potrebnimi podatki, 3) stopiti v pismeni dogovor z odborom štajerskega org. društva, 4) v nadaljnjih društvenih sejah poskrbeti za izboljšanje, oz. izpopolnjenje sedanjih društvenih pravil, 5) pridno agitirati za društvo in mu pridobivati čim dalje več zvestih članov in potom dobrih članov ugleda društvu in celemu organistovskemu stanu.

Duhovne vaje za organiste.

Duhovne vaje za organiste so se vršile pri sv. Jožefu v Celju od 31. marca do 4. aprila t. l. Udeležilo se jih je okrog 100 organistov iz slovenskih škofij, največ iz mariborske. Duhovne vaje je vodil misijonar, preč. g. dr. Anton Zdešar. Bile so to prve duhovne vaje za organiste.

Gg. organista Vinko Šerbak in Vinko Fišer sta nam poslala o duhovnih vajah sledeče poročilo:

V Celju pri duhovnih vajah za organiste in orglarsko šolo z vodjem vred je bil posebno zadnji dan pri sklepu zelo znamenit in ginljiv. Najprej je bil sklepni

govor voditelja duhovnih vaj, preč. g. Ant. Zdešarja, ki nam je podal mnogo lepih naukov glede krščanskega življenja in dolžnosti, katere ima organist do bogoslužja. Zatem je sledila sv. maša, katero je služil mil. g. opat Fr. Ogradi, ter je med službo božjo obhajal vse udeležence skupnih duhovnih vaj in jim končno podal mnogo lepih in podučljivih naukov, ki si jih bodo organisti lavantinske škofije ohranili v dolgoletnem hvaležnem spominu.

Pri sv. maši je pelo kakih 25 organistov pod vodstvom g. mestnega organista K. Bervarja in so se proizvajale sledeče skladbe:

Tantum ergo (K. Bervar), poklonjen prevzviš. nadpastirju, Njih ekscelenci knezu in škofu dr. Mihaelu Napotniku; Oče večni (lg. Hladnik), Struna moja (K. Bervar) in Strmite nebesa (lg. Hladnik).

Končno so vsi udeleženci zapeli enoglasni Te deum in se nato razšli v nadi, da se kmalu zopet snidejo ob enaki priliki.

Nove orgle v Skočidolu na Koroškem.

G. Milavec je napravil za Skočidol na Koroškem nove orgle, op. XXX., z dvema manualoma in pedalom. Sledi dispozicija; I. Manual: 1. Principal 8', 2. Gamba 8', 3. Flavta 8', 4. Rog 4', 5. Dubleta 2 $\frac{2}{3}$ '. — II. Manual: 6. Salicional 8', 7. Bordunček 8', 8. Traverzna flavta 4'. — Pedal: 9. Subbas 16', 10. Pianobas 16', običajne zveze in štirje zbiralniki. Omara jedna, igralnik zase.

Orgle so glede intonacije in tehnike popolnoma uspele; posebne hvale vredna je dubleta, ki je tako milo intonirana, da ne kriči, četudi potegneš superoktavo. Neverjetno je, kake krasne barve in kombinacije se dosežejo v tako malih orglah; samo treba orgle poznati in jih izkoristiti. G. Milavec je zopet popolnoma opravičil zaupanje, ki je po pravici stavimo vanj.

P. H. Sattner.

Sv. Cecilija, hrvaški cerkvenoglasbeni list.

Piše Avg. Kos, c. kr. finančni oficijant in mestni organist, Krško ob Savi.

Pred nekaj dnevi mi je dospela v roke 1. številka hrvaškega cerkvenoglasbenega lista „sv. Cecilija“ za leto 1913. — V zadnjem listu lanskega letnika uredništvo te hrvaške glasbene revije po pravici toži, da, ako ne bo več vsestranske gmotne in duševne podpore prepotrebne listu, moral bo list nehati izhajati, skratka — šel bo v pokoj — in to v nezasluzeni, — akoravno šele v sedmem službenem letu! — Odkar „sv. Cecilija“ izhaja, sem njen naročnik in izjavljam, da je „sv. Cecilija“ izborna redigirana cerkvenoglasbena revija, da je prav vredna posestrima našega vrlega „Glasbenika“. Skoraj bi trdil, da ga v marsičem še prekaša in se vidi namah, da so okoli lista zbrani ljudje, ki so se resno in z vso ljubeznijo lotili dela, pripomoči z glasbenim listom do tolikanj potrebnega zboljšanja cerkvene glasbe v hrvaških škofijah. Zato je pač umevno, da bi bila neznanska škoda, če bi ta v resnici izborni cerkvenoglasbeni list v Hrvatih nehal izhajati.

Ker smo Slovenci na vseh mogočih kulturnih poljih počeli ravno zadnji čas skupno korakati z našimi najbližjimi brati Hrvati, bi jaz prav toplo priporočal, da vsi, prav vsi cerkvenoglasbeno in glasbeno izobraženi Slovenci naročimo hrvaško „sv. Cecilijo“ in tako pokažemo, da je v nas Slovencih zanimanje za napredek v cerkveni glasbi živo, in da nam je cecilijanski pokret v Hrvatih baš tako pri srcu, kakor njim samim. Ta skupnost in solidarnost bi bila za one, ki se idealno trudijo okoli svojega glasila, gotovo krepko bodrilo, da v započetem poslu vstrajajo in napredujejo.

Priporočal in želel bi, da naroče ta list vsa cerkvena predstojništva; na ta način bi se cerkvenoglasbeni arhiv slehernega kora znatno pomnožil, ker ima vsaka številka jako lepo glasbeno prilogo, katero urejuje slavni jugoslovanski virtuozi na orgle, prof. Franjo Dugan. Med temi glasbenimi objavami našli bi tudi mi slovenski pevovodje in organisti prav mnogo jako lepih, izredno lepih skladb, posebno za moške zборе, in je brezdvomno primernejše, ako sežemo v potrebi po naših domačih in bratskih nam stvarih. Kolkokrat smo primorani, da sežemo po nemških, laških itd. skladbah, zakaj bi pa po bratskih nam stvarih ne segali! Prvo naše in sorodno — bratsko, potem tuje — drugo! — Sicer pa imamo za vse dosti prilike. Mislim, da bi to bilo vrlo umestno in bi krepko učinkovalo na naše medsebojno zблиžanje tudi na tem polju. Jaz sam sem na primer iz 2. letnika „sv. Cecilije“ prav uspešno porabil krasno pesmico, ki jo je zložil hrvaški skladatelj Stahuljak „Mariji, kraljici Hrvata“ za sopran in alt, z spremljanjem orgel. Samoobsebi umevno ne s hrvaškim besedilom; tekst sem prevel sam na slovensko. Prav nežna ljubka skladbica. Tudi sem porabil hrvaško cerkveno narodno pesem „Stala majka pod razpelom“ po prof. Duganu harmonizirana! To je pesmica „ki je radi njene ljubkosti in nežnosti ni primere v cerkvenoglasbeni literaturi. Vrhtega je to še „narodno“ blago! — ena najlepših cerkvenonarodnih pesmi, katerih je med našim narodom bore malo! Ravno tako sem prav uspešno porabil Mirko Novakove „Lavretanske litanije“. Razume se pa, da vse ni za vsakega, ali izbiraj, dobro, porabno porabi; smelo pa trdim, da je v prilogah „sv. Cecilije“ skrito marsikatero „zlato zrnce“, ki so nam jih podarili novejši hrvaški cerkveni skladatelji. Porabimo jih, da pridejo v javnost, saj vendar skladbe niso zložene za to, da v kaki knjižnici zaprašene spe „spanje“ kot kake relikvije v relikvijarijih! Tudi priobčuje „sv. Cecilija“ prav redno vsebino tako literarno kot glasbeno našega „Glasbenika“ v posebni rubriki.

No, sedaj bo pa kdo č. bralcev „Glasbenika“ rekel, ko bo čital te vrstice: „saj Slovenci še „Glasbenik“ komaj vzdržujemo. Zdaj bomo pa še druge liste, pa še hrvaškega itd. itd.“ — Takim odgovorjam: zakaj pa imajo naši ljudje, torej mi Slovenci naročene nemške cerkvenoglasbene liste kakor „Caecilienvereinsorgan“, „Musica sacra“, „Gregoriusblatt“, „Kirchenchor“, „Kirchensänger“, „Gregorianische Rundschau“ in morda še kak drug nemški cerkvenoglasbeni list, katerih imajo špeciálno Nemci precej. Poznam odličnega cerkvenega glasbenika, ki, dasiravno ne razume jezika lista, naročuje laške, poljski in češki „glasbeni list“ in to že radi glasbenih prilog; videl sem pri njem celó mažarski „cerkvenoglasbeni list!“ Nikakor pa teh vrstic ne smatrajte, č. bralci „Glasbenika“, kot kako reklamo; za tak list in za tako stvar, ki je dobra in izvrstna, sploh reklame treba ni! — Zakaj pa naša druga literarna društva, predvsem naša „Slov. Matica“, društvo inženirjev, zdravnikov iščejo v svojih publikacijah in strokovnih listih stika s Hrvati? Zakaj bi pa tako tudi mi cerkveni glasbeniki, organisti in pevovodje ne iskali stika z našimi hrvaškimi tovariši? — Glede kompozicij, ki jih ima priloga „sv. Cecilije“, bi opomnil, da sloni največ tega dela na ramah treh gospodov, to so: prof. Franjo Dugan, kapelan Mirko Novak in frančiškan P. Kamilo Kolb. Ali bi ne posegli tukaj pod pazduho „sv. Ceciliji“ in njenim idealnim sotrudnikom gg. slovenski skladatelji? Kakor razvidim iz prilog „sv. Cecilije“ so se dosedaj izmed Slovencev oglasili samo trije gospodje z prav mičnimi skladbami in sicer g. stolni koralist, Fran Staré v Djakovem, g. stolni organist Karlo Adamič v Senju in g. Ivan Ocvirk, organist in pevovodja v Sisku! Od slovenskih kompozicij objavila je „sv. Cecilija“ do sedaj dva zbora, in sicer P. Angelik Hribarjevo „Ti, o Marija“ in g. kapiteljskega organista Ignacija Hladnika v Novem mestu pesmico „Pre-sveto Srce slavo!“ Prevodi teh dveh pesmic v hrvaščino so naravnost idealni in kakor sploh hrvaščina nad vse blagolasi. Hrvatska cerkvenoglasbena literatura se je baš s prilogami „sv. Cecilije“ izredno obogatila, tako da bo posest izišlih letnikov tvorila v vsakem cerkvenoglasbenem arhivu bogat zbornik prav lepih, cerkve nad vse dostojnih kompozicij. Zelo pozdraviti je, da si gospodje skladatelji prizadevajo pisati mnogo res dobrih stvari za mešani zbor. Teh skladb je največ zloženih od

frančiškana P. Kamila Kolba, izredno nadarjenega glasbenika, učenca prof. Franje Dugana, sedaj vodje glasbe na slavni božji poti na Trsatu, in pa od kapelana Mirkota Novaka, ki je obenem tudi vodja cerkvenega pevskega zbora pri sv. Marku v Zagrebu. Kar se pa tiče kompozicij zlasti pa harmonizacij iz peresa g. prof. Dugana, naj bo dovoljeno samo, da rečem — to je vse „kleno“, umetnostno. Samo ob sebi umevno, da piše tak umetnik, kakor je g. prof. Dugan, samo za „zbore“! za začetnike in šibkejšje zборе, kakor baš sedaj vstajajo po hrvaških župnijah, pač nekoliko „težka hrana“! Čudim se, da „sv. Cecilija“ še do sedaj ni objavila nobene latinske maše v svojih prilogah, dasiravno izhaja sedmo leto. Latinska maša, zložena za začetnike, bi gotovo vrlo dobrodošla in bi taka objava silno ustrezala pevovodjem in zborom. Kolikor razvidim iz raznih dopisov iz dežele, — Zagreb sam izvzamem — segajo gg. pevovodje glede latinskih maš po nemških skladateljih: Molitor, Singenberger, Schweitzer — da celo Haller! — Spominjam se celo, da sem čital, da so nekje v Slavoniji izvajali P. Hugolinovo „Missa Seraphica“! Čast! Nekaj zelo umestnega bi bila liturgična sv. maša v staroslovenščini za oni del hrvatskih fara v Primorju, kjer se še glagolja. G. vodja stolne cerkve v Senju Adamič je, kakor vidim iz tozadavnega dopisa zložil nekaj takega. Torej na svitlo ž njo!

Naravnost žalostna pa je tožba slavnega uredništva „sv. Cecilije“, da mnoga cerkvena predstojništva ta krasni in toliko potrebni list vračajo z neslanimi opazkami: „ne trebamo“, „se ne prima“, „ni za nas primerno“ itd. itd. — No, kaj bi pa potem za take ignorante primerno bilo! Ne vem. To je naravnost škandal, in ogorčenje tistih, ki svoje duševne in gmotne sile darujejo v prosep stvari, pač gotovo utemeljeno. Sicer pa dragim bratom Hrvatom v tolažbo to, da se nam Slovincem ob početku našega gibanja ni nič boljše godilo! O tem vedo naše vrle starine, kakor: g. prof. Foerster, g. prof. Gerbič, g. P. Hugolin Sattner pač posebno pesem peti. A poglejte danes: kolik napredek! Seveda ni še vse v redu, gotovo ne, a vendar gremo naprej. — Te vrstice pošiljam v javnost z namenom, zainteresirati Slovence cecilijance za cerkvenoglasbeni pokret med našimi brati Hrvati. Podpirajmo jih po svoji moči, in se tudi na cerkvenoglasbenem polju navdušujmo medsebojno kakor se na drugih znanstvenih poljih! Nas Slovence pa more še posebno navdušiti dejstvo, da Cecilijinemu društvu za hrvatske biskupije predseduje Slovenec, veleč. g. Janko Barlé, prebendar prvostolne cerkve zagrebačke. Torej! Slovenci-cecilijanci, v bratsko kolo za zboljšanje in napredek cerkvene glasbe med Hrvati, pa vsak Slovenec-cecilijanec in cerkveni glasbenik naroči prekrasni list „sv. Cecilijo“! Ako sem s temi vrsticami pripomogel, da se „sv. Cecilija“ tudi med Slovenci razširi in pridobi naročnikov in sotrudnikov, dosegle so te vrstice svoj namen. Bog in sv. Cecilija! „Sv. Cecilija“ stane na leto 5 K, za dijake 3 K, naroča se pri „Upravi sv. Cecilije“, Zagreb, Županijska ulica br. 4. Hrvatskim prvoboriteljem za prosep cerkvene glasbe pa krepek „naprej! vztrajajte!“ Z božjo pomočjo trud ne bo zaman.

K vprašanju cerkvenega ljudskega petja.

V četrti številki „Bogoljuba“ razpravlja dr. Fr. Kimovec o cerkvenem ljudskem petju v jako temeljitem članku, ki se bo še nadaljeval. V našem listu bomo dalje razpravljali v tej stvari takrat, ko bo v „Bogoljubu“ objavljen cel dr. Kimovčev članek.

Glede trditve g. V. Šerbaka v zadnji (3.) št. „C. Gl.“ v dopisu od Sv. Križa pri Rog. Slatini, „češ da g. dopisniku „Bogoljuba“ le ljudsko petje po glavi šumi“, se je g. urednik „Bogoljuba“ pri našem uredništvu pritožil in omenil, „da on umetnega petja nikakor ne zametuje, čeprav zagovarja ljudsko. To je bilo v Bogoljubovem članku „Prepevaj Gospodu vsa zemlja“ izrecno povdarjeno.“ V tem smislu tudi mi radi popravljamo zgoraj storjeni pogršek.

„Novi Akordi“ o naši cerkveni glasbi.

Prva številka letošnjih „Novih Akordov“ (XII. letnik) je prinesla v književni prilogi kot uvodni članek temeljit spis „Naša cerkvena glasba zadnjih let“ (kritičen pregled) iz peresa g. Emila Hochreiterja. Ocenjena so najnovejša cerkvenoglasbena dela Foersterjeva, Sattnerjeva Gerbičeva, dr. Kimovčeva, Premrlova in Hladnikova. Ocena je pisana jako objektivno, zanimivo in podučno in opozarjamo nanjo cenjene bralce „Cerkv. Glasb.“ Želji g. ocenjevatelja, naj bi slovenska cerkvena glasba postala bolj napredna in moderna, se tudi urednik „Cerkv. Glasb.“ v polnem obsegu pridružuje.

Dopisi.

München (Bavarsko). Želeči gg. čitaocima „Cerkv. Glazbenika“ u kratko predočiti stanje crkvene glazbe u Münchenu, u smetnji sam: dali bih pisao slovenski ili hrvatski? Mislim ipak, da je bolja korektna hrvaština nego nepravilna slovenština! . . Braća Slovenci će me mislim, razumjeti.¹⁾

München je podpuno glazbeni grad. Tu se može čuti staru, novu te najmoderniju muziku. Budući pak, da se pjevaju uvijek nove stvari, to je naravno, da se u Münchenu ne izvadaju samo njemačke kompozicije, nego također i od vanjskih komponista.

München je od najdavnijih vremena bio središte glazb. umjetnosti. Već u 16. stoljeću vidimo u Münchenu klasičnoga komponistu Orlando di Lasso, koji je amo pozvan od Alberta V., bavarskoga kneza. Orl. di Lasso je tu izradio mnoštvo kompozicija za dvorsku kapelu (kao Hofkapellmeister) i za Crkvu. Dobro je znati, da je već tada München stao na vrhuncu glazb. umjetnosti, akoprem je Orl. di L. razpolagao samo sa 85 umjetnika. Dugo bi bilo u kratkom dopisu prikazivati cijelu povijest glazbe u Münchenu. Dosta je znati, koliko raznih glazb. društava, umjetnika itd. danas postoji u Münchenu, za moći suditi, kako visoko stoji ovaj grad u glazbenem pogledu. Svaka naime crkva ima svoj vlastiti zbor, organistu i dirigenta. U svim većim crkvama su svake nedjelje ili barem svake oveće svetkovine orkestralne produkcije. Tako n. pr. u St. Peter svake nedjelje je Misa s orkestrom. Slično u stolnici, Michaels-Hof-Kirche i dr. Veoma je uvažen zbor u Allerheiligen-Hof-Kirche, koji se sastoji od samih dvorskih pjevača, a izvadja samo klasičnu polifoniju „a capella“. U ovoj crkvi se može čuti sve glavnije kompozicije Palestrine, Orlanda di Lasso, Vittoria, Crocea, i dr. Uz to zbor izvadja i moderne stvari od Rheinbergera (koji je nekoć bio kapelnikom u toj crkvi), C. Etta, koji također u Münchenu kao kapelnik djelovao, i dr.

Što se tiče cecilianizma, treba otvoreno reći, da u Münchenu ima veoma malo upliva. Na pr. u crkvi St. Peter čuti ćemo sad Misu od Gounoda, sad Krönungs-Messe od Mozarta, C — ili D — (Missa solemnis) — Misu od Beethovena, Mise od Kemptera itd. Koliko crkvenega duha ima u Mozarta, pa Haydna i sličnih autora, to je već poznato, a rijetko je i čuti, da se ove stvari izvadjaju u drugim njemačkim gradovima, izuzev München.

Ipak ima mnogo crkava, u kojim se cecilijanske stvari dobro njeguju. Medju takove spada zbor St. Anna, kojemu je na čelu prof. Eduard Ritzinger, učitelj glazbe na realci i treći prisjednik „Cecilien-Vereina“. On izvadja uvijek strogo crkvenu glazbu, a za svake Mise (ili bar većinom) izvede nešto koralno. Veoma često izvadja također i orkestralne stvari od Etta, Gollera, Filkea, Meuerera i dr.

¹⁾ Sigurno. Zelo hvaležni smo Vam za Vaš zanimiv dopis. (Op. ured.)

Koral u Münchenu je „terra incognita“, (sudeći po izvadjanju!) Ja kroz 7 mjeseci nijesam još čuo koralnu Misu, a neznam, dali se u opće i u jednoj crkvi koralne Mise pjevaju. Od svih cecilijanaca uvažuju Griesbachera, Witta te preteču cecilijanaca Etta i još neke druge, a ostale cecilijance smatraju nazadnjacima!

Eto to bi bilo u kratko opisano stanje crkvene glazbe u Münchenu. Moglo bi se još na dugo i široko opisovati njegovanje umjetnosti u Münchenu, ali za ovaj put dosta, eda dragocijeni prostor „Cerkv. Glazbenika“ ne zapremim sam.

P. Konrad Odak.

Oglasnik.

Δ Dr. A. Faist: **Cerkvene pesmi**, dva zvezka: I. Velikonočne, binkoštna, Marijine, II. Šmarnice. Katoliška bukvarna v Ljubljani. I. zvezek je ravnokar izšel. Cena partituri 1 K 50 vin., vsak glas po 25 vin. — Dr. Faist, gimnazijski profesor v Gradcu, predsednik sekavskega cecilijanskega društva, je izdal te pesmi z nemškim besedilom. Podpisani jih že več let uporablja s slovenskim besedilom v cerkvi. Pesmi so našim razmeram tako prikladne, da sem se obrnil od skladatelja in založništva s prošnjo, naj bi se te pesmi izdale v slovenskem jeziku. Graška „Styria“ je prošnji ugodila in sedaj so prišle pesmi na svitlo. Ker sem povzročil izdajo, dolžan sem pesmi vpeljati s priporočilnim pismom. Le-te pesmi so jako lahke, homofonne, blagoglasne, vendar jih diči neka noblesa, ki se skrbno varuje vsake banalnosti. Marsikatera izdaja pesmi ostane na papirju, pesmi se pa malo pojo. Faistove pesmi se bodo pele vse, samo da jih pevovalje dobe v roke. S partituro se morajo kupiti tudi glasovi. zato so natisnjeni; cena je nizka. Upam, da Faistove pesmi zbude občno pozornost in da sem s to izdajo ustregel našim zborom. II. zvezek, ki obsega „Šmarnične pesmi“ izide še pravočasno pred majnikom.

P. Hug. Sattner.

Δ Fr. Gerbič: **12 Pange lingua — Tantum ergo — Genitori IV vocum inaequalium**. Opus 49. Labaci 1913. Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena partituri: K 1:80, glasovi à 40 vin.

V tej zbirki nudi g. skladatelj Gerbič našim cerkvenim zborom dvanajst preprostih, zelo lahko izpeljivih skladb. Obseg soprana je v vseh teh skladbah majhen: sega do d², es², e² f², dvakrat do fis², višje pa ne. Stavek je samoposebiumevno vseskoz korekten, značaj skladb cerkve dostojen. Posebno bodo ugajale štev.: 4., 5., 8., 9. in 12. — Omenjam le še to, da je pri št. 6. v petem taktu zadnjega sistema prva basovska polovna nota brže a nego b, dasi bi tudi b ne bil napačen. Gotova tiskovna pomota pa je pri št. 8. na str. 6. v četrtem taktu, kjer mora druga polovna nota v altu biti h. Zbirko priporočamo.

Δ Jos. Schulz: **Missa Sanctus Michael Archangelus** za sopran, alt, tenor in bas. Opus 3. 4. izdaja. Herderjevo založništvo v Freiburgu (Breisgau). 1913. Cena partituri K 1:50, glasovi à 20 vin. — Lahka, večinoma homofonna latinska maša, ki ne nudi sicer nič novega in posebnega, a je dosti gladko in dostojno izpeljana. Semtertje nastopa v njej triglasni ženski, semtertje triglasni moški zbor. Pri „Et incarnatus est“ v Credo je v štiriglasnem stavku uporabljen koral. Za šibkejše zборе primerna skladba.

S. P.

Razne reči.

Δ Dr. P. Hartmann je odpotoval v Modeno, kjer bo dirigiral Verdijev Requiem o priliki Verdijevega jubileja (stoletnice smrti). Potem pojde v Madrid, od tam pa v Neapelj, kjer se bodo izvajali njegovi oratoriji. Kmalu izide (pri Ricordiju v Milanu) njegov novi oratorij „Te Deum“, ki je posvečen princregentu Ludoviku in se bo iz-

vajal v Monakovem. Zadnji čas je P. Hartmann zložil velik Requiem za moški zbor, ki izide istotako pri Ricordiju in bo izvajan v Monakovem. P. Hartmann je bil pozvan v Pariz, da dirigira tam svoj oratorij, a se bo temu pozivu radi slabotnega zdravja težko odzval.

△ Dne 22. marca je umrl v Rimu kardinal Respighi, ki je igral važno vlogo v zadevah gregorianskega korala, zlasti okoli l. 1900 za časa najhujšega tozadevnega boja. Pri zmagi tradicionalnega korala ima pokojni kardinal morda največ zaslug. R. I. P.

△ Samostan cistercijanov v Zatičini je dobil novega opata P. Bernarda Widmanna, ki je že od leta 1912 kot prior-regens začasno vodil opatijo. V prejšnji službi v Mehrerau je bil opat Widmann od l. 1900 dalje regenschori. Odkar je prišel v Zatičino, je tudi že mnogo storil za povzdigo cerkvenega ljudskega petja. Opat Widmann je bratranec dr. W. Widmanna, stolnega vikarja in kapelnika v Eichstättu, ki je še posebno znan kot urednik cerkvenoglasbenega lista „Kirchenchor“. Novemu mil. g. opatu kličemo: Na mnoga leta!

△ 13. aprila je praznoval štiridesetletni učiteljski jubilej na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani gosp. Anton Razinger, ki je svojčas slovel kot solist „Glasbene Matice“. G. Razinger je mnogo let pel tudi na ljubljanskem stolnem koru pod g. Foersterjem in tudi sedaj pride še vedno rad pogosto sodelovat. Odličnemu šolniku in pevcu naše iskrene čestitke!

△ Izdelovatelj harmonijev, g. Ivan Kacin v Ljubljani, se je preselil na Zaloško cesto 7. Njegovo tvrdko in harmonije priporočamo.

Naše priloge.

Antiphona in hon. Conf. Doctorum, ki jo danes objavljamo v glasbeni prilogi, je jako porabna skladba in sicer kot ofertorij po recitiranem pravem ofertorijskem tekstu dotičnega dne. Poje se lahko, kadar se praznuje god kateregakoli cerkvenega učenika, ali v bližini dotičnega godu. Skladba je enoglasna; zato bo umestna menjava glasov: tenori in basi, soprani in alti, tutti. V velikonočnem času naj se koncem antifone pristavi en Aleluja.

Prošnja.

Kdor bi hotel odstopiti kako knjigo ali muzikalije knjižnici cec. društva v Ljubljani, ki naj bi bila obenem knjižnica za naše organiste, prosimo, da pošlje dotične knjige ali muzikalije našemu uredništvu. — Tudi za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli prosimo še nadaljnih prispevkov, ker orgle še niso popolnoma plačane. Vsaj tisti gg. duhovniki in organisti, ki niso za nove šolske orgle še nič darovali, naj bi se na ta naš klic odzvali s kakim, četudi majhnim prispevkom.

Listnica uredništva.

Nadaljevanje dr. Kimovčevega izvrstnega spisa o „Začetnem pevskem pouku“ prinesemo prihodnjič.

Današnjemu listu je pridejana 4. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.